

Jaar A - Jezus! Samen op weg

BIJEENKOMST 7
HANDLEIDING VOOR DE CATECHIST

Samen eucharistie vieren

VOORBEREIDING

Doelstelling

- Kinderen en ouders ontdekken wat eucharistie betekent vanuit analogieën met het Emmaüsverhaal
- Ze verkennen het kerkgebouw en leren hoe diverse voorwerpen daar gelinkt zijn aan de eucharistie en het Emmaüsverhaal
- Ze ontdekken (opnieuw) het belang om samen geloof te beleven

Thema en band met het geheel

In het verhaal van de storm op het meer herkenden we ons in de bange leerlingen: ook wij maken stormen mee in het leven en hebben soms het gevoel dat God er dan niet is.

Dit verhaal is betekenisvol voor elk van ons afzonderlijk, maar ook als groep kunnen we in een storm terecht komen. Zo zijn Jezus' leerlingen flink van de kaart na Zijn dood: is alles dan voor niets geweest?

In het Emmaüsverhaal (Lucas 24, 13-35) worden zij opnieuw opgeroepen tot vertrouwen: Jezus leeft en gaat met hen mee. Ook met ons gaat Hij mee. Daarom is het belangrijk dat we samen op weg gaan en

ons geloof samen beleven. Zo kan Jezus ons en kunnen wij elkaar bemoedigen.

We doen dat op een heel intense manier tijdens de eucharistie. Om Jezus te herinneren, doen we iets wat Hij zelf heeft gedaan:

we vieren het Laatste Avondmaal, telkens opnieuw.

Er is altijd hoop

De vorige bijeenkomsten hebben we Jezus steeds beter leren kennen. In de eucharistie komen we nog dicht bij Hem, samen met anderen. Precies daarom belichten we in het Emmaüsverhaal, dat bijzonder rijk is aan betekenissen, vooral het gedenken van het breken van het brood: Hij heeft Zijn leven gegeven en de dood overwonnen. Voor ons. Er is dus altijd hoop.

Symbool: een korenaar of een bundeltje graan

Het symbool van deze bijeenkomst is een korenaar (of een bundeltje graan): de korenaar staat voor de eucharistie, waarin brood wordt gebroken. Brood dat leven geeft.

INHOUDSTAFEL

• Voorbereiding	p1
• Deel 1: kinderen en ouders samen	p2
• Deel 2a: de kinderen	p3
• Deel 2b: de ouders	p6
• Deel 3: kinderen en ouders samen	p7
• Evaluatie	p9
• Achtergrondinfo bij de bijbeltekst	p9

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Vicariaat Brussel
Dienst Verkondigen en Vieren
Vlasfabriekstraat 14
1060 Brussel
Tel. 02 533 29 34
E-mail: wim.catechese@skynet.be

Jaar A - Jezus! Samen op weg

EIGENLIJKE BIJeenKOMST

DEEL 1 STARTMOMENT MET OUDERS EN KINDEREN SAMEN

TIJDSBESTEK: 10 minuten

BENODIGDHEDEN

- *Drankje*

Onthaal

Zoals steeds verwelkomen mensen vanuit de geloofsgemeenschap, onder wie de peters en de meters, kinderen en ouders op een hartelijke manier.

TIJDSBESTEK: 10 minuten

BENODIGDHEDEN

- *Een grote rugzak met diverse voorwerpen (deze keer is dat een korenaar)*

Startmoment

Sam_EN komt binnen en begroet iedereen. Hij frist de vorige bijeenkomst even op aan de hand van het symboolvoorwerp dat toen gebruikt werd: een flesje met water en zand.

Dan vertelt hij over een bijzondere gebeurtenis, eentje die hij elke week opnieuw maakt: "Als pelgrim ben ik veel op stap en het is boeiend om telkens nieuwe mensen tegen te komen. Je loopt natuurlijk ook veel alleen. Dan kan ik nadenken over de verhalen die ik gehoord heb of maak ik juist mijn hoofd leeg. Dan kan ik ook bidden. Daar geniet ik van. Toch kijk ik elke week uit naar de zondag. Dan loop ik onderweg altijd een kerkje binnen, want op zondag kan je er mensen

ontmoeten die allemaal in Jezus geloven."

Voor Sam_EN is het belangrijk om het geloof regelmatig in gemeenschap te beleven. De eucharistieviering op zondag laat hem toe om samen met anderen te zingen, te bidden en te luisteren naar verhalen uit de Bijbel (allemaal dingen die wij eigenlijk ook doen in de catechese!). En soms zijn mensen in een eucharistie-viering ook gewoon stil, terwijl ze aan het bidden zijn.

Ook in deze catechesebijeenkomst zijn we samen met mensen die geloven in Jezus. Sam_EN nodigt iedereen daarop uit naar het stiltemoment.

Samen zijn met mensen die geloven in Jezus

TIP

- *Reserveer een aparte plek als stilte-ruimte (een lokaal of een apart ingericht gedeelte van een grotere ruimte)*

TIJDSBESTEK: 10 minuten

BENODIGDHEDEN

- *Een grote kaars + een klein kaarsje per deelnemer, een Bijbel en een doek*

Stilte-ritueel

Voor het stilte-ritueel zelf verwijzen we naar de inleiding op deze map.

Het is belangrijk de nodige zorg te besteden aan het stilte-ritueel, zodat kinderen en ouders de stilte, de symboliek van de kaarsjes en het samen bidden op een intense manier beleven. Het Bijbel-verhaal komt pas op het einde aan bod.

Sam_EN komt terug op zijn verhaal over wat hij 's zondags in gemeenschap beleeft: de eucharistie. Daar gebeurt iets heel bijzonder... iets dat te maken heeft met wat in zijn rugzak zit. Daarop haalt Sam_EN de korenaar (of de bundel graan) tevoorschijn. Hij vraagt aan de aanwezigen of ze weten welk voedingsmiddel ermee gemaakt kan worden. Inderdaad, met de aar (het graan) wordt brood

gemaakt. Brood is er in alle maten en gewichten en komt bij de meesten dagelijks op tafel. Ook tijdens de eucharistie mag brood niet ontbreken.

Brood breken en delen: het verwijst naar Jezus

Mensen vieren er maaltijd aan een grote tafel, het altaar, waarbij een priester brood breekt en het deelt met alle anderen. En dat brood breken en delen... ja, dat heeft iets met Jezus te maken. Wat? Dat gaan we nu ontdekken vanuit een verhaal over twee leerlingen van Jezus, die op weg zijn naar Emmaüs.

Sam_EN kan zich makkelijk identificeren met deze leerlingen, omdat hij zelf ook altijd onderweg is. Misschien kan iedereen zich wel herkennen in het verhaal? Sam_EN nodigt iedereen nu uit het Emmaüsverhaal te lezen.

TIP

- *Voor het stilte-ritueel: zie ook de algemene inleiding*
- *SAM_EN kan zelf het verhaal lezen, maar hij kan dat ook vragen aan iemand waarvan hij weet dat die goed kan lezen.*

Samen eucharistie vieren

DEEL 2a BIJeenKOMST MET DE KINDEREN

Bijbeltekst

Iemand leest het verhaal voor of vertelt het met zijn eigen woorden.

Het is belangrijk om het verhaal vooraf even te situeren. Op het moment dat het verhaal begint, is Jezus gestorven, nadat Hij gevangen was genomen en Hij zelf Zijn kruis had gedragen. Sommige van zijn leerlingen hadden Hem in de steek gelaten nog voor Hij stierf. Zijn dood moet voor alle leerlingen zwaar geweest zijn. Ook voor de twee leerlingen die van Jeruzalem, waar Jezus was gestorven, naar Emmaüs trokken.

TIJDSBESTEK: 5 minuten

BENODIGDHEDEN

- Per kind het werkblad met de bijbeltekst uit Lucas 24, 13-35
- Korenaar

TIP

- Toon de tocht op de kaart van Israel.

Bespreking van de tekst

DE TEKST BEGRIJPEN

Wandel nog eens stap voor stap door het verhaal.

- Hoe begint het verhaal?
- Wat gebeurt er dan?
- Wat doet die?...

Je kan het verhaal ook benaderen als een film.

- Wie zijn de hoofdpersonages?
- Waar is de film opgenomen (beschrijf het decor)?
- Wat zijn de belangrijkste scènes in de film?
- Hoe begint het verhaal?
- Wat verandert er gaandeweg?
- Hoe eindigt het verhaal?

FOCUS OP BROOD EN DE EUCHARISTIE

“De leerlingen herkennen Jezus bij het breken van het brood”. Haal de korenaar nog even boven en focus op de passage van het brood. Probeer deze passage wat meer diepgang te geven door in te gaan op de verschillende betekenissen van brood: levensnoodzakelijk, levengevend, voedzaam, energie schenkend,...

Het verhaal is natuurlijk heel rijk aan betekenislagen. In de werkvormen zullen we vooral focussen op de betekenis van de eucharistie.

TIJDSBESTEK: 10 minuten

Verwerkingsmogelijkheden

Je kan kiezen voor één of meerdere opties, afhankelijk van de duur van de bijeenkomst. Hou er rekening mee dat de catechese met de ouders even lang moet duren als die met de kinderen.

1. WERKEN OP HET EMMAÜSVERHAAL

Als je een stripverhaal over het Emmaüs-verhaal gebruikt, maak dan de tekstballonnen leeg. Geef kinderen de opdracht om die tekstballonnen zelf in te vullen. Op basis daarvan kan je met de kinderen in gesprek gaan.

Je kan ook foto's/prenten gebruiken om het verhaal te reconstrueren.

De eerste opdracht voor de kinderen bestaat erin de foto's/prenten in de juiste volgorde te leggen. Vraag hen vervolgens om één foto of prent uit te kiezen die hen het meest aanspreekt en te vertellen waarom.

Elementen uit deze werkvormen kunnen kort voorgesteld worden tijdens de eerstvolgende zondagsviering / familieviering.

TIJDSBESTEK: 55 minuten

BENODIGDHEDEN bij KEUZE 1

- Een stripverhaal of prenten of foto's over het Emmaüs-verhaal. Op internet vind je heel wat voorbeelden. Je kan ook de prenten gebruiken uit de reeks “Bijbelverhalen in beeld” (auteur: Hedwig Berghmans - illustraties: Gaëtan Evrard), uitgegeven bij Averbode.

Jaar A - Jezus! Samen op weg

BENODIGDHEDEN

- Foto's van verschillende momenten in de eucharistie. Enkele voorbeelden vind je in de desbetreffende bijlagen bij deze handleiding onder kerknet.

DE VERSCHILLENDE MOMENTEN IN DE EUCHARISTIE (20 min.)

Je kan deze werkvorm als volgt inleiden. SAM_EN is als pelgrim altijd op stap. Hij heeft al op heel wat verschillende plaatsen eucharistie gevierd. Elke gemeenschap viert daarbij op zijn manier. Toch is de structuur van zo'n viering bijna altijd dezelfde. Sterker nog: overal ter wereld wordt op een gelijkaardige manier eucharistie gevierd.

Toon vervolgens foto's van de verschillende momenten in de eucharistie. Vraag de kinderen om de foto's in de juiste volgorde te leggen. Als dat gelukt is, overloop dan samen alle foto's en geef wat uitleg. Belangrijke tip: bij elke foto kan je bij de kinderen polsen naar hun herinneringen aan voorbije eucharistievieringen, en kan je hun vragen daarover maximaal aan bod laten komen.

BENODIGDHEDEN

- Een eerste reeks van foto's met betrekking tot het Emmaüsverhaal (te vinden in de rode map 'Bijbelverhalen in beeld' (zie eerste werkvorm))
- Een tweede reeks foto's over de onderdelen van de eucharistie

WERKEN ROND DE ANALOGIE EUCHARISTIE - EMMAÜSVERHAAL MET BEELDMATERIAAL (20 min.)

Binnen elke reeks liggen de beelden door elkaar. Bedoeling is dat de kinderen eerst de juiste volgorde bepalen in één reeks, en dan de foto's van de andere reeks bij de juiste foto's van reeks 1 leggen. Je kan ook eerst de foto's van beide reeksen met el-

kaar matchen en dan alles in de juiste volgorde leggen.

Focus in het gesprek nadien vooral op de band tussen elk fotopaar, om zo de Bijbelse achtergrond van (elk onderdeel van) de eucharistie op het spoor te komen.

BENODIGDHEDEN

- Een eerste reeks van foto's met betrekking tot het Emmaüsverhaal (te vinden in de rode map 'Bijbelverhalen in beeld' (zie eerste werkvorm))

WERKEN ROND DE ANALOGIE EUCHARISTIE - EMMAÜSVERHAAL IN DE KERK (20 min.)

Om eucharistie te vieren komt de gemeenschap samen in een kerk. De inrichting van een kerk (altaar, Paaskaars, tabernakel,...) laat niet alleen toe iets over de eucharistie te vertellen; het kerkgebouw is ook een geschikte plek om verband tussen het Emmaüsverhaal en de eucharistie te ontdekken.

zoek uit om eens goed rond te kijken of tijdens de eucharistieviering goed op te letten: is er iets bijgebleven van deze werkvorm en zijn er plekken die hen herinneren aan het Emmaüsverhaal?

TIP

- Deze werkvorm is ook geschikt om te gebruiken met kinderen en ouders samen.

Organiseer een rondleiding in de kerk, waarbij je halt houdt op verschillende plekken die iets te maken hebben met de eucharistie. Pols bij de kinderen of ze weten wat die plek te maken heeft met de eucharistie, verduidelijk indien nodig en geef ze de kans om vragen te stellen. Vervolgens toon je de kinderen een reeks prenten uit het Emmaüsverhaal. Vraag hen of er prenten tussen zitten die passen bij een bepaalde plek in de kerk en waarom.

Elke kerkinrichting biedt natuurlijk zijn eigen specifieke mogelijkheden en kansen. We verwijzen in dit verband naar de bijlage "Kerk voor dummies" bij de Algemene Inleiding.

Nodig de kinderen bij een volgend kerkbe-

ENKELE SUGGESTIES

- Paaskaars → Verrezen Heer
- kruisweg/kruis → verhaal van lijden en dood van Jezus
- lezenaar met boek → luisteren naar Gods Woord
- altaar → breken van het brood
- deur → zendingsmoment; andere weg inslaan (cf. Emmaüsgangers keren terug naar Jeruzalem)
- eventueel: tabernakel → aanwezigheid van Jezus onder ons
- middenbeuk, kooruimte: 'op weg gaan'
- ...

Samen eucharistie vieren

ANDERE VERWERKINGSMOGELIJKHEDEN

Zoals steeds kan je ook hier aan de slag met de verwerkingstips rond vieren, dienen en gemeenschap zoals ze in de algemene inleiding staan.

Omdat deze catechesebijeenkomst focust op de betekenis van de eucharistie en dus op het luik 'vieren', formuleren we nog twee concrete suggesties voor de eucharistieviering die volgt op deze catechese.

1. Korenaar en brood

Tijdens deze eucharistieviering kunnen kinderen echt brood naar voor brengen tijdens de offerande; een kort duidings-woordje van de priester over de symboliek van de korenaar of het graan (symbool-voorwerp van deze catechesebijeenkomst) of over de link tussen de eucharistie en het Emmaüsverhaal is zeker zinvol.

2. Opgedane kennis delen met alle aanwezigen

De prenten uit het Emmaüsverhaal die verbonden werden met bepaalde plekken in de kerk, mogen daar blijven staan/licgen (eventueel met vermelding van het daarbij horende Bijbelvers). Op het einde van de viering kan men alle aanwezigen uitnodigen om eens door de kerk te gaan: de beelden en de Bijbelverzen spreken wellicht voor zich; mocht dat niet het geval zijn, kan men aan de ouders en kinderen die de werkvorm in het kerkgebouw meemaakten extra uitleg vragen.

Uiteraard kan visueel materiaal uit de andere werkvormen ook een plaats krijgen in de kerk tijdens de eerstvolgende eucharistieviering waarop kinderen en ouders uitgenodigd worden.

Jaar A - Jezus! Samen op weg

DEEL 2b BIJeenKOMST MET DE OUDERS

TIJDSBESTEK: 55 minuten

BENODIGDHEDEN

- Per ouder een werkblad met de Bijbeltekst van Lucas 24, 13-35 en de vragen ter inspiratie

TIP

Laat de Bijbeltekst lezen of vertellen door iemand die dat goed kan; dat kan een catechist zijn, maar ook één van de ouders.

Lezen van de Bijbeltekst en gesprek

Ook hier volgen we het model van een GBL (Geloof-Bijbel-Leven) groep. Je kan deze bijeenkomst beginnen met een kort gebed of lied.

STAP 1

Als opstapje vertelt iedereen die wil wat hem of haar getroffen heeft tijdens de afgelopen weken en wat dit eventueel met zijn of haar geloof of zoeken te maken heeft (10 min.)

STAP 2

In een tweede stap wordt gewerkt met het Bijbelverhaal. De Bijbeltekst wordt opnieuw voorgelezen of verteld (5 min.). Het is belangrijk om het verhaal eerst te situeren in zijn context en te vertellen wat er aan voorafgaat. Daarna kunnen de ouders verduidelijkende vragen stellen (10 min.). Het is belangrijk dat de catechist zich vóór de bijeenkomst reeds verdiepte in de tekst aan de hand van de "Achtergrondinfo Bijbeltekst".

Nadien wordt nagegaan wat de Bijbeltekst voor het eigen leven kan betekenen (20 min.). We geven hierbij enkele vraagjes ter inspiratie (zie blauw tekstvak)

Je kan kiezen om, net als bij de kinderen, onmiddellijk te focussen op de eucharistie. Daarbij kan je het symbool (korenaar of bundel graan) erbij halen en polsen wat dit en/of het brood dat eruit gemaakt wordt, bij ouders oproept.

STAP 3

Ieder die het wenst kan even aanhalen wat hem getroffen heeft in de inbreng van anderen, wat ze 'mee naar huis zouden nemen'.

VRAGEN VOOR HET GESPREK

Wanneer in mijn leven heb ik iemand verloren die belangrijk, waardevol was voor mij, en ook voor anderen?

Hoe gingen ik en die anderen daarmee om?

Vonden we kracht bij elkaar?

Kan geloven daarbij een rol spelen?

De leerlingen horen hoe Jezus de Schrift verklaart. Wat betekent de Bijbel voor mij?

De leerlingen herkennen Jezus wanneer Hij het brood breekt. Wat betekent eucharistie vieren voor mij?

Uiteindelijk keren de leerlingen terug naar Jeruzalem; ze slaan onverwachte wegen in. Eigenlijk bekeren ze zich: ze laten hun voorziene plannen varen door hun ontmoeting met Jezus. Heb ik ooit zo een ervaring van bekering gehad? Wil ik daarover iets delen met de anderen?

Verwerking

Je kan je hierboven ook beperken tot de eerste stap (terugblik op de voorbije weken) en het lezen/vertellen en situeren van de Bijbeltekst, om dan onmiddellijk over te gaan naar de werkvorm "**werken rond de analogie eucharistie – Emmaüsverhaal: in de kerk**" (40 min.). Deze werkvorm is hierboven beschreven voor de kinderen. Je kan deze werkvorm alleen met de ouders doen of met ouders en kinderen samen.

Enkele ouders kunnen ook, samen met enkele kinderen, brood aandragen bij de offerande tijdens de volgende eucharistieviering.

Samen eucharistie vieren

DEEL 3 BIJEENKOMST MET DE KINDEREN EN OUDERS TERUG SAMEN

Hiervoor gaat iedereen terug naar het lokaal waar de catechese begon.

Indien tijdens de verwerking van de Bijbeltekst het kerkgebouw bezocht werd, kan ook het verdere verloop van de catechese daar plaatsvinden, inclusief het afsluitend gebedsmoment.

Creatief moment en moment van samenbrengen

“PRENTJES KIJKEN”

Gedurende 10 minuten denken kinderen en ouders na welke foto of prent hen het meest heeft aangesproken of is bijgebleven en waarom.

Nadien kan ieder om beurt de gekozen prent of foto omhooghouden en kort aan de groep vertellen waarom die passage uit het Emmaüsverhaal of dat deel van de eucharistie hem of haar het meest aanspreekt.

Op weg

KORENAAR OF BUNDELTJE GRAAN

De kinderen krijgen van SAM_EN het symboolvoorwerp van deze bijeenkomst (korenaar of bundeltje graan) en steken het in hun rugzakje.

GELOOFGEMEENSCHAP

Zoals steeds kunnen de catechisten kinderen en ouders uitnodigen op initiatieven van de geloofsgemeenschap: een familieviering, een dag van de pastorale eenheid,... In de eerstkomende zondagsviering kunnen de prenten over het Emmaüsverhaal of de reeks foto's over de eucharistie zichtbaar opgesteld en kort geduid worden. Maak van de gelegenheid gebruik om ouders en kinderen

uit te nodigen om een zichtbaar engagement op te nemen tijdens de vieringen als lector, misdienaar, koorlid,...

PETER EN/OF METER

Tenslotte kunnen kinderen opnieuw hun peter en/of meter vanuit de geloofsgemeenschap ontmoeten. De peters en meters kunnen kinderen en ouders stimuleren om deel te nemen aan de bovenvermelde initiatieven van de geloofsgemeenschap. Ze kunnen ook vertellen waarom zij de eucharistie belangrijk vinden om vervolgens hun peter- of metekindje uit te nodigen om de eerstvolgende eucharistie samen met hen te vieren.

TIJDSBESTEK: 10+10 minuten

BENODIGDHEDEN

- De prenten over het Emmaüsverhaal of de reeks foto's over de eucharistie

TIJDSBESTEK: 10 minuten

BENODIGDHEDEN

- Per kind: kleine rugzak, korenaar of bundeltje graan
- Uitnodiging op een komende activiteit van de geloofsgemeenschap
- De zichtbare elementen van de verwerkingsvorm.

Jaar A - Jezus! Samen op weg

TIJDSBESTEK: 10 minuten

BENODIGDHEDEN

- *Bijlage met liederen en gebeden*
- *Andere zichtbare elementen uit een verwerkingsvorm*
- *Bijbel, doek, grote kaars en kleine kaarsjes*

Afsluitend gebed

We trekken weer naar het lokaal of de 'stiltehoek' waar het inleidend stilteritueel plaatsvond of we blijven in de kerk.

Eerst worden de grote kaars en de kleine kaarsjes daarrond opnieuw aangestoken. De prenten over het Emmaüsverhaal of de reeks foto's over de eucharistie kunnen zichtbaar opgesteld worden, maar moeten niet opnieuw geduid worden.

Een ouder, catechist of iemand van de geloofsgemeenschap leest vervolgens uit de Bijbel nog eens het verhaal van de Emmaüs-gangers.

SAM_EN of een andere catechist kan dan een kort gebed uitspreken (we geven in de bijlage met liederen en gebeden een suggestie mee), gevolgd door het samen bid-

den van het Onze Vader en/of een Wees-gegroet (zie ook diezelfde bijlage). Dan wordt een lied gezongen (zie eveneens de bijlage met liederen en gebeden per bijeenkomst).

Een kind of ouder (elke bijeenkomst wordt daartoe iemand anders aangesproken) sluit de geopende Bijbel of legt er weer het doek over (zie inleidend stilteritueel).

Er kan een zegen worden uitgesproken. Om af te sluiten maakt iedereen een kruisteken. Alle kaarsen worden vervolgens uitgeblazen.

Nadien verlaat iedereen het lokaal of de stiltehoek. Dit is het einde van de bijeenkomst: SAM_EN neemt afscheid van alle deelnemers.

EVALUATIE

Aan het einde van elke bijeenkomst is het zinvol om even met de catechisten samen te zitten en de voorbije bijeenkomst te evalueren. Enkele vraagjes ter inspiratie:

- Welke doelstellingen vermeld aan het begin van deze bijeenkomst konden we verwezenlijken?
- Welke elementen kunnen we meenemen naar de directe voorbereiding op de eerste communie? Welke thema's in verband met de eucharistie kwamen nog niet of te weinig aan bod met het oog op die voorbereiding?

ACHTERGRONDINFO BIJ LUCAS 24, 13-35

CONTEXT

In de meeste edities van de Willibrordvertaling vind je een inleiding op elk Bijbelboek. Lees de inleiding op het evangelie volgens Lucas voor de **context** van het verhaal. Over die context vind je bij deze bijeenkomst ook wat informatie aan het begin van het groeps-moment met de kinderen.

INFO OVER DE TEKST ZELF

Meer informatie over de tekst zelf vind je op

<http://www.bijbelin1000seconden.be/menu/tiki-index.php?page=3e+paaszondag+A+%2C+2+november%3A+Allerzielen+-+evangelie+2>

VOETNOTEN

Enkele voetnoten uit de tekst in de Willibrordbijbel:

Vers 13: Emmaüs. De ligging van dit dorp is onzeker. Men identificeert het wel met het Arabische dorp Amwas, zowat 30 kilometer ten westen van Jeruzalem. Vermoedelijk is deze traditie al oud en misschien is ze van invloed geweest op het ontstaan van de tekstvariant "honderdzesstig stadiën". De tekst spreekt van "zesstig stadiën", dat is ongeveer 12 kilometer (11.400 meter om precies te zijn → tip vanuit de *Samenleesbijbel*: laat de kinderen of ouders van hieruit zelf uitrekenen hoeveel 1 stadie is).

Vers 35: het breken van het brood. Deze uitdrukking (zie ook Handelingen 2,42.46; 20,7.11; 27,35) slaat op het openingsritueel van een maaltijd en kan zo ook de maaltijd als geheel aanduiden. Het is niet zeker of Lucas steeds een eucharistische maaltijd op het oog heeft. Opvallend is dat vers 30 niet duidelijk betrokken is op Handelingen 22,14-20 en in elk geval ook relaties heeft met 9,10-17 (vgl. 24,29 met 9,12 en 24,30 met 9,16).